

รำมอญพระเพลิง อำเภอปทุมชัย จังหวัดนครราชสีมา Mon's Dance of phraphloeng Pakthongchai District Nakhonratchasima Province

จิราภรณ์ วัฒนศิลป์ศิริ¹

Chiraphon Watthanasinsiri

สาขาวิชาศิลปะการแสดง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Graduate students Performing arts Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi

Received : July 24,2019 ; Revised : December 17,2019 ; Accepted : December 20,2019

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ วิเคราะห์รูปแบบการแสดง องค์ประกอบการแสดงและศึกษาปัจจัยการอนุรักษ์ ส่งเสริมและพัฒนาเผยแพร่รำมอญพระเพลิง อำเภอปทุมชัย จังหวัดนครราชสีมา การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการศึกษางานเอกสารงานวิชาการ การสัมภาษณ์ สังเกตการณ์และการฝึกปฏิบัติเพื่อรับการถ่ายทอดกระบวนการรำรำ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้แนวคิดทฤษฎีทางวัฒนธรรม นำเสนอผลการวิจัยแบบพรรณนาเชิงวิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการรำมอญพระเพลิง อำเภอปทุมชัย จังหวัดนครราชสีมา มีรูปแบบการแสดง 2 รูปแบบ คือ 1.รูปแบบการรำมอญในพิธีกรรม 2.รูปแบบการรำมอญในงานรื่นเริง องค์ประกอบของการแสดงรำมอญ มี 5 ประการ ประกอบด้วย 1)นักแสดงและนักดนตรี 2)การแต่งกาย มี 2 รูปแบบ คือ 2.1นุ่งโจงกระเบน สวมเสื้อแขนยาวและมีสไบพาดที่ไหล่ซ้าย 2.2 ผู้ชายสวมเสื้อผ้ามันแขนสั้น นุ่งโจงกระเบน มีผ้ามัดเอวและคาดศีรษะ ผู้หญิงห่มผ้าตะเบงมานและนุ่งโจงกระเบน รวบผมเก็บที่ท้ายทอยไม่สวมเครื่องประดับ 3)เครื่องดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดง โทน ปี่มอญ ฉิ่ง ฉาบและกรับ 4)โอกาสที่ใช้ในการแสดง 4.1งานไหว้ขอพรและขอขมาหลวงปู่ฉิมหรือผีบรรพบุรุษของครอบครัวที่มีสมาชิกชาวมอญ 4.2 เทศกาลประจำปี เช่น งานลอยกระทง งานผ้าไหมเมืองปัก งานฉลองชัยชนะท้าวสุรนารี 5)สถานที่ที่ใช้ในการแสดงมี 2 ลักษณะ คือ บริเวณหน้าลานประกอบพิธีกรรมและบนเวทียกสูงในงานเทศกาลต่าง ๆ ปัจจัยที่มีการอนุรักษ์ เผยแพร่และส่งเสริมรำมอญพระเพลิง อำเภอปทุมชัย จังหวัดนครราชสีมา คือ 1.ปัจจัยด้านศิลปวัฒนธรรม 2.ปัจจัยด้านคนในชุมชน 3. ปัจจัยด้านสถานศึกษาในชุมชน 4.ปัจจัยด้านนโยบายรัฐ

คำสำคัญ : รำมอญบ้านพระเพลิง , ปัจจัยการอนุรักษ์ , การส่งเสริม

Abstract

This research aimed at analyzing forms and structures of performances, and studying factors for conserving, promoting, developing, and disseminating Mon's Dance of Phraphloeng Pakthongchai District Nakhonratchasima Province. This qualitative research collected data from documents, academic works, interviews, observations, and joining a training on the dances. Data were analyzed by using theories on cultures. The results were presented in an analytical descriptive method. The study results revealed that there were 2 types of Mon's Dance of Phraphloeng Pakthongchai District Nakhonratchasima Province: 1) Mon dances in ceremonies, and 2) Mon's dances in festivals. There were 5 factors in Mon's dances:

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาศิลปะการแสดง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

1) performers and musicians 2) 2 types of dresses: 2.1 Chong Kraben(wearing a long piece of cloth by tying the upper ends around the waist and the other ends were twisted together, pulled between the legs, and tucked it in the back of the waist); 2.2 men wearing satiny short-sleeve shirts, Chong Kraben, and tying a piece of cloth around their waists and heads while women wearing Ta-beng-man (a piece of cloth wearing across their breasts coving both of them and tying the ends at the back of their necks), and Chong Kraben, and hair tying up at the back of the head, and wearing no accessories; 3) the musical instruments used in the performances consisted of Thon, Pi Mon (a large double-reed oboe with detachable metal bell) , Ching (a pair of small, thick cymbals joined by a cord), Chap (a pair of flat cymbals joined by a cord), and Krap (a pair of hardwood stick); 4) occasions of performances which were 4.1 to pay respect and ask for forgiveness from Luang Poo Chim or spirits of family's ancestors whose members were Mons, 4.2 on annual festivals such as Loy Krathong, Muang Pak Silk Fair, Thao Suranaree's Victory Ceremony; and 5) places of performance: there were 2 types – on the ceremony grounds, and on the stage set up for each festival. As for the factors for conserving, disseminating, and promoting Mon's Dance of Phraphloeng Pakthongchai District Nakhonratchasima Province is the first factor. 2. Factors in the community. 3. Factors in community education. 4. State Policy Factors.

Keywords : Mon's dances of Ban Phraphloeng, factors of conservation, promotion

บทนำ

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีพระมหากษัตริย์ที่เปี่ยมล้นด้วยพระเมตตา เป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยธรรมชาติที่หลากหลาย จึงทำให้กลุ่มชนชาติต่าง ๆ ที่อยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงอพยพย้ายหนีสงครามแสนโหดร้าย เข้ามาพักพิงในแผ่นดินไทย ทำให้ประเทศไทยมีกลุ่มชนที่เข้ามาอาศัยอยู่ไม่น้อย เช่น ลาว จีน แขก มอญ บางกลุ่มชนได้ย้ายเข้ามาและตั้งรกรากบ้านเรือนดำเนินชีวิตเป็นพลเมืองชาวไทยมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

จังหวัดนครราชสีมา เป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย เมื่อพิจารณาจากสภาพด้านภูมิศาสตร์ สามารถแบ่งภาคอีสานออกได้เป็นสองกลุ่ม คือ อีสานเหนือ และกลุ่มอีสานใต้ ซึ่งมีประเพณีและวัฒนธรรมอันเก่าแก่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ดังนั้นจึงมีกลุ่มชนต่างเชื้อชาติได้หมุนเวียนเปลี่ยนกันมาตั้งรกรากทำให้มีประชากรประกอบด้วยหลายกลุ่มชาติพันธุ์ บางกลุ่มก็เป็นเหมือนเดิมเช่นกลุ่มชาวนบูน กลุ่มมอญ กลุ่มส่วย กลุ่มไทยโคราช และกลุ่มลาว (กรมศิลปากร. 2542 :1 -4) ด้วยลักษณะและสภาพภูมิศาสตร์ของจังหวัดนครราชสีมา ที่มีธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การตั้งหลักของคนที่ตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ จึงทำให้มีกลุ่มชาติพันธุ์ เข้ามาอาศัยอยู่มากมายทั้งกลุ่มดั้งเดิมและอพยพเข้ามาใหม่ ทำให้ลักษณะทางวัฒนธรรมที่ปรากฏนั้นมีความหลากหลาย เช่น กลุ่มชาวนบูน กลุ่มไทยโคราช กลุ่มลาว กลุ่มส่วย และกลุ่มมอญ

กลุ่มชาติพันธุ์มอญเป็นกลุ่มชนชาติที่มีประวัติศาสตร์ที่มีความยาวนานมากในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีวัฒนธรรมของตนเองเป็นเวลานาน มอญและไทยมีอาณาเขตที่ใกล้เคียงกันจึงรับเอาวัฒนธรรมและความเชื่อจากอินเดียมาคล้ายๆกัน ทำให้เกิดความเชื่อกับการทำพิธีกรรมต่าง ๆ และได้ทำติดต่อกันมา เช่นศาสนาพราหมณ์ ศาสนาฮินดู มอญเป็นชนชาติที่มีความเจริญก้าวหน้าทางด้านวัฒนธรรมสูงมากทางด้านภาษาพูด ภาษาเขียน การแต่งกาย การฟ้อนรำและดนตรี (เฉลิมศักดิ์ พิกุลศรี: 2539)

การรำมอญถือว่าเป็นนาฏศิลป์ของชาวมอญ มีประวัติความเป็นมาที่ยาวนาน มีวิถีชีวิตและขนบธรรมเนียมที่ชัดเจนด้วยความที่มีอัตลักษณ์ที่เด่นชัดและมีความเป็นตัวตนที่สูง ทำให้วัฒนธรรมประเพณี การละเล่น การรำมอญ ประเพณีการต้อนรับแขกบ้านแขกเมืองซึ่งถือว่าเป็นการยกย่องและให้เกียรติกับผู้มาเยือนยังมีการสืบทอดกันทุก ๆวันนี้ (ทองคำ พันนที 2524 อ้างถึงใน พงษ์ศิริ ศิลปะบรรเลง, 2540)

การรำมอญของชาวอำเภอปักธงชัย เป็นการรำชุดหนึ่งซึ่งเป็นเอกลักษณ์ที่เด่นชัดของชาวมอญบ้านพระเพลิง อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา มีลักษณะเฉพาะทางด้านรูปแบบท่ารำ การแต่งกายและองค์ประกอบการแสดงที่สืบทอดต่อกันมาเป็นรุ่นๆ ซึ่งได้รับถ่ายทอดมาตั้งแต่มีการอพยพย้ายถิ่นฐานมาตั้งบ้านเรือนอยู่บ้านพระเพลิง อำเภอปักธงชัย

จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นกลุ่มชาวมอญที่เป็นกลุ่มศิลปินที่แสดงและร่วมกันสืบทอดการรำมอญมาจากรุ่นปู่ย่า ตายาย เมื่อถึงช่วงมีการแสดงกลุ่มศิลปะชาวมอญในชุมชนก็จะมารวมตัวกันโดยได้รับเสียงสัญญาณจากการ “ตีโพน” เรียกให้มารวมตัวกันเพื่อชี้แจงและนัดหมายการฝึกซ้อม เพื่อบวงสรวงในงานพิธีไหว้ผีปู่ย่าตายายหรือไหว้บรรพบุรุษตามความเชื่อและความเคารพของชาวมอญ และเพื่อให้เกิดความสนุกสนานรื่นเริงในการจัดงานประเพณีตามความเชื่อของกลุ่มชาวมอญ การรำมอญบ้านพระเพลิงยังได้รับการส่งเสริม สนับสนุนและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมการรำมอญนี้ จากหน่วยงานราชการในพื้นที่องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นและส่วนราชการ อำเภอปักธงชัยและจังหวัดนครราชสีมา โดยการนำไปแสดงในงานเทศกาลสำคัญของอำเภอปักธงชัยและในจังหวัดนครราชสีมา ทั้งนี้ก็เนื่องจากกลุ่มชาติพันธุ์มอญมีความโดดเด่นและมีเอกลักษณ์เป็นของตัวเอง ทางด้านศิลปะการแสดงของอำเภอปักธงชัยและในจังหวัดนครราชสีมาอีกด้วย

ต่อมาประมาณช่วงปี พ.ศ. 2554 ศิลปินชาวมอญที่เคยเป็นแกนนำร่วมในการแสดงเริ่มมีอายุมากขึ้นไม่ค่อยได้ออกรำมอญในงานประเพณีต่าง ๆ มากนัก รวมถึงกลุ่มลูกหลานในชุมชนก็ไม่มีผู้สืบสานประเพณีแบบเดิมเท่าไรนัก การรำมอญและประเพณีของกลุ่มชาวมอญจึงตกอยู่ในช่วงซบเซาลงในช่วงระยะเวลาหนึ่ง รวมถึงกระแสสังคมในยุคสมัยที่เปลี่ยนไปตามเทคโนโลยี มีการติดต่อสื่อสารด้วยวิทยาการต่าง ๆ ที่ก้าวไกลทันสมัยอย่างโลกไร้พรมแดน ผู้คนต้องออกไปทำงานในเมือง เพราะมีรายได้ที่เพิ่มมากขึ้นกว่าการทำงานในหมู่บ้าน ปัจจุบันเริ่มมีกลุ่มชาวมอญที่นำศิลปวัฒนธรรมการแสดงนี้ออกมาเผยแพร่ให้คนรุ่นหลัง ได้พบเห็นและสืบทอดกันเป็นรุ่นๆ อีกครั้ง เพราะยังมีกลุ่มศิลปินชาวมอญที่เคยออกแสดง และเผยแพร่การรำมอญในงานเทศกาลและงานประจำปีที่ผ่านมาอยู่ในหมู่บ้านพระเพลิง พร้อมทั้งจะช่วยกันรักษาวัฒนธรรมประเพณีและการรำมอญให้คงอยู่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมต่อไป แม้จะมีอิทธิพลทางวัฒนธรรมของอีสานในด้านต่างๆ เข้ามาผสมผสานอยู่ในการรำมอญของชาวมอญบ้านพระเพลิง

จากความเป็นมาและความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษารูปแบบและองค์ประกอบการรำมอญพระเพลิง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นกลุ่มชาวมอญที่อพยพมาอยู่ในประเทศไทยเพียงหนึ่งเดียวในภาคอีสาน ท่ามกลางศิลปวัฒนธรรมอันงดงามและมีเอกลักษณ์ที่โดดเด่นและเข้มแข็งทางวัฒนธรรมอีสาน แต่ยังคงมีชาวมอญที่มีการสืบทอดการแสดงรำมอญอาศัยอยู่ ดังนั้นจึงควรที่จะมีการศึกษาให้เห็นถึงรูปแบบและองค์ประกอบการรำมอญบ้านพระเพลิง และเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของชาวมอญบ้านพระเพลิง เพื่อเป็นข้อมูลสะท้อนให้เห็นรูปแบบและองค์ประกอบการรำมอญบ้านพระเพลิงในปัจจุบัน และวัฒนธรรมประเพณีความสำคัญที่จะช่วยรักษาการรำมอญบ้านพระเพลิงไว้สืบต่อไป

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. วิเคราะห์รูปแบบการแสดง องค์ประกอบการแสดง และกระบวนการทำรำของรำมอญพระเพลิง อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา
2. ศึกษาปัจจัยการอนุรักษ์ ส่งเสริมและพัฒนาเผยแพร่ รำมอญพระเพลิง อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา

นิยามศัพท์เฉพาะ

ชาวมอญ หมายถึง ผู้คนที่มีเชื้อสายมอญที่อพยพเข้ามาตั้งรกรากบ้านเรือนอยู่ในบ้านพระเพลิง ตำบลนอกออก อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา

รำมอญ หมายถึง ศิลปะการแสดงของกลุ่มชาติพันธุ์มอญบ้านพระเพลิงกับวัฒนธรรมท้องถิ่น โคราชที่เป็นลักษณะเฉพาะตัว ทั้งกระบวนการทำและการแต่งกายของชาวมอญบ้านพระเพลิง ตำบลนอกออก อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา

ปัจจัยการอนุรักษ์ ส่งเสริมและพัฒนาเผยแพร่ หมายถึง การเผยแพร่วัฒนธรรมประเพณีการรำมอญให้เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย และการช่วยส่งเสริมการรำมอญซึ่งเป็นวัฒนธรรมประเพณีและการรำมอญชาวมอญบ้านพระเพลิง ตำบลนอกออก อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา

รูปแบบ หมายถึง กระบวนท่ารำของกลุ่มชาติพันธุ์มอญที่อพยพย้ายถิ่นฐานมาตั้งรกรากบ้านเรือนอาศัยในบ้านพระเพลิง ตำบลนอกออก อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา

องค์ประกอบการรำมอญ หมายถึง เครื่องแต่งกาย เครื่องดนตรี เพลงที่ใช้ โอกาสที่ใช้ในการแสดง ของกลุ่มชาติพันธุ์มอญที่อพยพย้ายถิ่นฐานมาตั้งรกรากบ้านเรือนอาศัยในบ้านพระเพลิง ตำบลนอกออก อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา

ระเบียบวิธีวิจัย

1.การรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยเรื่องรำมอญพระเพลิง อำเภอบึงอภัย จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของงานวิจัย โดยจะศึกษาความเป็นมา รูปแบบการแสดงและองค์ประกอบการแสดงรำมอญ ศึกษาปัจจัยการอนุรักษ์ ส่งเสริมและพัฒนา เผยแพร่รำมอญบ้านพระเพลิง อำเภอบึงอภัย จังหวัดนครราชสีมา เท่านั้น ซึ่งได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยแต่ละด้าน ดังนี้

ขอบเขตด้านเนื้อหา

งานวิจัยฉบับนี้กำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาในการศึกษาประวัติความเป็นมา รูปแบบและองค์ประกอบการแสดง กระบวนการรำอันจะนำไปสู่การอธิบายถึงปัจจัยที่ทำให้การรำมอญบ้านพระเพลิง อำเภอบึงอภัย จังหวัดนครราชสีมา ยังมีการศึกษาปัจจัยการอนุรักษ์ ส่งเสริมและพัฒนาเผยแพร่ไปตามกาลเวลา

ขอบเขตด้านสถานที่

สถานที่ที่ใช้ในการศึกษาวิจัยและเก็บข้อมูล คือ บ้านพระเพลิง หมู่ที่ 12 ตำบลนกออก อำเภอบึงอภัย จังหวัดนครราชสีมา

ขอบเขตด้านบุคคล

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ เป็นกลุ่มที่มีความเกี่ยวข้องกับการแสดงรำมอญพระเพลิง อำเภอบึงอภัย จังหวัดนครราชสีมา ในด้านการแสดง การดำรงอยู่และการปรับตัวของรำมอญชาวมอญบ้านพระเพลิง

- กลุ่มชาวมอญดั้งเดิม ที่ตั้งรกรากอยู่ในพื้นที่บ้านพระเพลิง ตำบลนกออก อำเภอบึงอภัย จังหวัดนครราชสีมา ไม่ต่ำกว่า 50 ปี และเป็นผู้ที่มีความรู้ด้านประวัติศาสตร์ การรำมอญ เป็นผู้สืบทอดและมีเชื้อสายจากชาวมอญดั้งเดิมที่อยู่ในประเทศมอญ

- กลุ่มศิลปินรำมอญต้นแบบและลูกศิษย์ผู้ได้รับการถ่ายทอดทำรำโดยตรง โดยศิลปินรำมอญต้นแบบ เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการรำมอญตั้งแต่ต้นที่มาอยู่ในหมู่บ้านพระเพลิง ตำบลนกออก อำเภอบึงอภัย จังหวัดนครราชสีมา มีอายุตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป มีประสบการณ์การแสดงไม่ต่ำกว่า 50 ครั้ง

สำหรับลูกศิษย์ที่ได้รับการถ่ายทอดทำรำโดยตรงรุ่นต่อมา จากคุณยายน้อย สังข์สระน้อย และมีประสบการณ์การแสดงไม่ต่ำกว่า 30 ปี ปัจจุบันได้รับการยกย่องและเป็นที่ยอมรับของคนในชุมชน และมีผลงานการแสดงต่อเนื่องไม่ต่ำกว่า 20 ปี

- กลุ่มนักวิชาการวัฒนธรรม กลุ่มปัจจุบันที่ศึกษาประวัติความเป็นมาด้านการ รำมอญบ้านพระเพลิงและเป็นกลุ่มที่ส่งเสริมการแสดงรำมอญของชาวบ้านพระเพลิงนอออกไปเผยแพร่ตามงานประเพณีสำคัญต่างๆ ของอำเภอบึงอภัยและ จังหวัดนครราชสีมา เป็นบุคคลที่ศึกษาเกี่ยวกับการส่งเสริมวัฒนธรรมการแสดงรำมอญของชาวมอญ บ้านพระเพลิง เป็นเวลาไม่ต่ำกว่า 10 ปี

ขอบเขตด้านเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เริ่มตั้งแต่ กันยายน 2560 – กันยายน 2561 ระยะเวลา 1 ปี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การศึกษาเอกสาร

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการศึกษาจากเอกสาร เป็นการเก็บข้อมูลที่ผู้วิจัยกำหนดหัวข้อที่ต้องการศึกษาจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องด้านต่างๆ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาบริบทพื้นที่ประวัติความเป็นมาและองค์ประกอบของการรำมอญ รวมถึงการปรับเปลี่ยนทางวัฒนธรรม ความเชื่อของชาวมอญบ้านพระเพลิง ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยจากหน่วยงานราชการ สถาบันการศึกษาที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หนังสือ วารสาร วิทยานิพนธ์และเอกสารอื่นๆ สถานที่ที่มีการเก็บรวบรวมเอกสารในการค้นคว้าข้อมูล

2. การศึกษาข้อมูลภาคสนาม เพื่อรวบรวมจากประสบการณ์ตรงของบุคคลในชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นข้อมูลหลัก โดยดำเนินการดังนี้

2.1 การสัมภาษณ์ (Interview) ผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและไม่มีโครงสร้าง รูปแบบการสัมภาษณ์เป็นการลงพื้นที่ภาคสนาม สัมภาษณ์และเก็บรวบรวมข้อมูลจากประสบการณ์ตรง ของบุคคลในชุมชน ผู้อาวุโสและผู้ทรงคุณวุฒิในหมู่บ้านที่มีความรู้ความสามารถเรื่องการรำมอญ หน่วยงานที่ให้การส่งเสริม และนำการรำมอญของชาวมอญบ้านพระเพลิงไปแสดงในงานวัฒนธรรมประเพณีต่าง ๆ

2.2 การสังเกตการณ์ ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลในรูปแบบการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม และแบบไม่มีส่วนร่วมโดยการสังเกตการณ์การฝึกซ้อมการถ่ายทอดท่ารำและองค์ประกอบของการแสดงพร้อมบันทึกวิดีโอและภาพนิ่ง ของการรำมอญบ้านพระเพลิง ตำบลนกออก อำเภอปรางค์ชัย จังหวัดนครราชสีมา

3. การฝึกปฏิบัติเพื่อรับการถ่ายทอดท่ารำ การรำมอญชาวมอญบ้านพระเพลิง

ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เพื่อเข้ารับการถ่ายทอดท่ารำและเทคนิควิธีการรำมอญ จากกลุ่มศิลปินชาวมอญที่มีความรู้ความสามารถและเป็นผู้แสดงรำมอญของชาวมอญบ้านพระเพลิง อำเภอปรางค์ชัย จังหวัดนครราชสีมา ที่เคยออกแสดงเผยแพร่วัฒนธรรมการรำมอญในงานเทศกาลและงานสำคัญต่างที่หน่วยงานราชการให้การสนับสนุน

4. การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

การตรวจสอบความน่าเชื่อถือข้อมูลของงานวิจัยเรื่อง รำมอญพระเพลิง อำเภอปรางค์ชัย จังหวัดนครราชสีมา ข้อมูลที่ได้จากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องการสัมภาษณ์ การสังเกตการณ์และการฝึกปฏิบัติ เพื่อให้ข้อมูลดังกล่าวมีความถูกต้องและเชื่อถือได้ ผู้วิจัยได้ใช้การตรวจสอบแบบสามเส้า ดังนี้

4.1 การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล เป็นการพิสูจน์ข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องว่าข้อมูลที่ได้น่ามีความสอดคล้องหรือถูกต้องหรือไม่ โดยดูจากความเหมือนหรือความแตกต่างทางด้านวัน เวลา สถานที่ หากข้อมูลที่ได้อ้างไว้มีความถูกต้องตรงกันก็สามารถนำมาวิเคราะห์ประกอบการเขียนรายงานได้

4.2 การตรวจสอบข้อมูลสามเส้าด้านผู้วิจัย เป็นการตรวจสอบว่าผู้วิจัยได้รับข้อมูลจากกลุ่มบุคคลโดยเปลี่ยนตัวบุคคลที่เข้าไปสัมภาษณ์ได้ข้อมูลเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร

4.3 การตรวจสอบข้อมูลสามเส้าด้านทฤษฎี คือการตรวจสอบข้อมูลเมื่อผู้วิจัย ได้นำแนวคิดและทฤษฎีมาวิเคราะห์ เพื่อให้งานวิจัยของเรามีความน่าเชื่อถือมากขึ้น

ผลการวิจัย

รูปแบบการแสดงรำมอญพระเพลิง อำเภอปรางค์ชัย จังหวัดนครราชสีมา พบว่ารูปแบบการแสดงรำมอญมี 2 รูปแบบ คือ การแสดงรำมอญรูปแบบในพิธีกรรมและการแสดงรำมอญรูปแบบงานรื่นเริง ซึ่งผู้วิจัยสามารถอธิบายรูปแบบการแสดงได้ ดังนี้

การแสดงรำมอญรูปแบบพิธีกรรม เป็นพิธีกรรมที่มีความเกี่ยวเนื่องกับการแสดงความกตัญญู การเคารพบูชา การขนาน และการตอบแทนคุณต่อบรรพบุรุษ จึงก่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ มนุษย์กับวิญญาณและมนุษย์กับสิ่งที่อยู่เหนือธรรมชาติ การแสดงรำมอญบ้านพระเพลิง อำเภอปรางค์ชัย จังหวัดนครราชสีมา จัดขึ้นในช่วงงานเทศกาลประเพณีที่สำคัญๆ การแสดงรำมอญเพื่อการประกอบพิธีกรรมตามประเพณีที่ปฏิบัติ เป็นการแสดงรำมอญพิธีกรรมจัดขึ้นตามแบบโบราณใช้เวลาในการแสดงในเวลากลางวัน การจัดการแสดงรำมอญรูปแบบพิธีกรรมเกิดจากพิธีกรรม 2 พิธี ดังนี้

1. พิธีกรรมขอขมาพระครูทักษิณรามัญ(หลวงปู่ฉิม) พระสงฆ์ชาวมอญที่อพยพย้ายมาพร้อมกับกลุ่มชาวมอญเพื่อมาตั้งรกรากบ้านเรือนบริเวณเขื่อนลำพระเพลิง ถือเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ชาวมอญบ้านพระเพลิงเคารพนับถือและเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจของคนในหมู่บ้าน พิธีกรรมนี้มีจุดประสงค์เพื่อการสักการะขอพรรวมทั้งการขอขมาจากกลุ่มชาวมอญพระเพลิงต่อหลวงปู่ฉิม

2. พิธีกรรมไหว้บรรพบุรุษของกลุ่มชาวมอญบ้านพระเพลิง คือ ปู่ ย่า ตา ยาย หรือญาติพี่น้องที่ล่วงลับไปแล้วที่มีเชื้อสายชาวมอญ การจัดแสดงรำมอญการประกอบพิธีกรรมไหว้บรรพบุรุษเกิดจากความสมหวังของลูกหลานที่ได้รับสิ่งที่ต้องการตามความประสงค์ของตนเองและคนในครอบครัว เช่น ฐานะความเป็นอยู่ของคนในครอบครัวดีขึ้น ไม่มีโรคภัยไข้เจ็บ การ

ได้มาซึ่งสิ่งเหล่านี้เกิดจากการขอพรจากบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้วที่ตนเองนับถือให้มาช่วยเกื้อหนุนให้ประสบความสำเร็จเมื่อทุกสิ่งเป็นไปตามที่ตนปรารถนาแล้วจะมีการจัดการแสดงรำมอญของกลุ่มชาวมอญในบ้านพระเพลิงขึ้น

รูปแบบรำมอญในงานรื่นเริง หมายถึง การแสดงที่เกิดในงานประเพณีและเทศกาลต่างๆ ที่กลุ่มชาวมอญบ้านพระเพลิง อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา และหน่วยงานราชการที่ส่งเสริม ปฏิบัติต่อกันจากรุ่นสู่รุ่นมาอย่างยาวนานและยังคงรักษาขนบธรรมเนียม การละเล่น การแสดงไว้ให้คงอยู่กับกลุ่มชาวมอญบ้านพระเพลิงตลอดไป ถึงแม้ว่าในบางช่วงอาจจะขบเขาลงไปบ้างแต่ก็มีการรื้อฟื้นและฟื้นฟูวัฒนธรรมต่าง ๆ ขึ้นมาให้เป็นที่ยู้งกันอีกต่อไป ตามกาลเวลาและความเหมาะสมของงานโดยมีการรำมอญของชาวบ้านพระเพลิงในงานเทศกาลและประเพณีที่สำคัญๆ อยู่หลายเทศกาล คือ งานเทศกาลสงกรานต์ งานเทศกาลลอยกระทง งานฉลองชัยชนะท่าน้าวสุนาริ งานผ้าไหมปักธงชัย

องค์ประกอบของการแสดงรำมอญพระเพลิง อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา เป็นสิ่งที่ผู้วิจัยให้ความสำคัญเนื่องจากสิ่งเหล่านี้เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้การแสดงรำมอญมีความสมบูรณ์มากที่สุดซึ่งผู้วิจัยสามารถอธิบายได้ ดังนี้

ผู้แสดง ผู้แสดงรำมอญบ้านพระเพลิง อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา ปัจจุบันเป็นกลุ่มชาวมอญที่อพยพเข้ามาตั้งรกรากบ้านเรือนที่บ้านพระเพลิง ซึ่งสมาชิกทั้งหมดมีภูมิลำเนาอยู่ที่บ้านพระเพลิง หมู่ที่ 12 ตำบลนกออก อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งสามารถแบ่งกลุ่มการแสดงออกเป็น 2 รูปแบบ คือ รูปแบบการแสดงรำมอญในพิธีกรรมและรูปแบบการแสดงรำมอญในงานรื่นเริง ในรูปแบบการแสดงรำมอญในพิธีกรรมมีสมาชิกที่มีความสามารถในการรำและเล่นดนตรีประกอบการแสดง สมาชิกในกลุ่มการแสดงรำมอญบ้านพระเพลิงใช้ผู้แสดงจำนวน 6 คนขึ้นไป โดยไม่จำกัดจำนวนแต่จะต้องรำเป็นคู่กันเท่านั้น ในการแสดงรำมอญรูปแบบพิธีกรรมนี้จะใช้ผู้หญิงแสดงทั้งหมด เนื่องจากสืบเชื้อสายจากบรรพบุรุษที่เคยเป็นผู้แสดงรำมอญมาตั้งแต่อดีตและผู้หญิงเป็นผู้ที่ต้องมอบความสวยงามทางศิลปะให้แก่ผู้อื่นได้รับชม ปัจจุบันผู้แสดงรำมอญบ้านพระเพลิง อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา มีผู้แสดงรำมอญที่ถูกยกย่องให้เป็นกลุ่มศิลปินต้นแบบการแสดงรำมอญ

ผู้แสดงรูปแบบการแสดงรำมอญในงานรื่นเริง มี 2 รูปแบบ คือ ผู้แสดงกลุ่มศิลปินชาวมอญต้นแบบและผู้แสดงกลุ่มเยาวชน ผู้แสดงกลุ่มศิลปินชาวมอญต้นแบบเป็นกลุ่มเดียวกันกับศิลปินต้นแบบชาวมอญในการแสดงรำมอญรูปแบบพิธีกรรม ผู้แสดงกลุ่มเยาวชนผู้แสดงรำมอญกลุ่มผู้แสดงเยาวชนที่เป็นเชื้อสายมอญหญิงและชายอายุไม่เกิน 18 ปี ซึ่งปัจจุบันสมาชิกทั้งหมดมีภูมิลำเนาอยู่ที่บ้านพระเพลิง อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา บางคนยังเป็นนักเรียนในโรงเรียนวัดหงส์ ซึ่งอยู่ในพื้นที่หมู่บ้านพระเพลิงได้รับคัดเลือกให้เข้าแสดงรำมอญโดยมีกลุ่มศิลปินต้นแบบมาถ่ายทอดท่ารำให้

การแต่งกายประกอบการแสดงรำมอญพระเพลิง

ภาพที่ 1 รำมอญในพิธีกรรม

ภาพที่ 2 รำมอญในงานรื่นเริง

การแต่งกายของรำมอญพระเพลิง อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา มี 2 รูปแบบ คือรูปแบบการแต่งกายการแสดงรำมอญในพิธีกรรมและรูปแบบการแสดงรำมอญในงานรื่นเริง รูปแบบการแสดงรำมอญในพิธีกรรมจะสวมเสื้อแขนยาวที่มีลักษณะแขนเสื้อเป็นลายเล็กๆคู่กัน 2 ข้าง นุ่งโจงกระเบนโดยใช้สีโจงกระเบนตัดกับสีเสื้อ พาดสไบที่ไหล่ซ้ายให้ทั้งชายสไบลงด้านหน้าและด้านหลังส่วนผมเกล้ารวบติดไว้ที่ท้ายทอย รูปแบบการแต่งกายการแสดงรำมอญในงานรื่นเริงแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ การแต่งกายของกลุ่มศิลปินชาวมอญต้นแบบจะใช้การแต่งกายแบบเดียวกับการแต่งกายของการแสดงรำมอญรูปแบบในพิธีกรรม ส่วนการแต่งกายของกลุ่มเยาวชนที่ร่วมอนุรักษ์ ส่งเสริมและเผยแพร่รำมอญ ผู้แสดงชายจะสวมเสื้อคอกลมแขนสั้น นุ่งโจงกระเบน ผ้าขาวม้าคาดเอวและผ้าพันศีรษะ ผู้แสดงหญิงจะห่มตะเบงมานพาดผ้าไขว้กันที่ไหล่สองข้างแล้วมัดปมไว้ตรงท้ายทอยและนุ่งโจงกระเบน จะเห็นได้ว่าการแต่งกายในการแสดงรำมอญบ้านพระเพลิง อำเภอปักธงชัย จังหวัด

นครราชสีมา ทั้ง 2 รูปแบบสามารถระบุเครื่องแต่งกายออกมาเป็นแบบผสมผสานระหว่างสองวัฒนธรรม คือวัฒนธรรมการแต่งกายท้องถิ่นของชาวโคราชและวัฒนธรรมการแต่งกายของชาวมอญที่อพยพมา

เครื่องดนตรีประกอบการแสดงรำมอญพระเพลิง

ภาพที่ 3 เครื่องดนตรีประกอบการแสดงรำมอญพระเพลิง

เครื่องดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงรำมอญ ประกอบไปด้วย 2 รูปแบบ คือ รูปแบบการแสดงรำมอญในพิธีกรรมและรูปแบบการแสดงรำมอญในงานรื่นเริง ทั้ง 2 รูปแบบนี้จะใช้เครื่องดนตรีเหมือนกัน คือโทนที่ตัวโทนทำจากเครื่องปั้นดินเผา ซึ่งหน้าโทนด้วยหนังงูหรือหนังตะกวด เพื่อคุณภาพของเสียงที่ตั้งกังวาน เมื่อก่อนการรำของชาวมอญในบ้านพระเพลิง ใช้โทนเพียงอย่างเดียวในการบรรเลงประกอบการแสดง แต่ปัจจุบันมีการเพิ่มเครื่องดนตรีเข้ามาประกอบอีกหลายชิ้น ปัจจุบันจึงมีเครื่องดนตรีประกอบการรำมอญ ดังนี้ 1.โทน 2.ปี่มอญ 3.ฉาบเล็ก 4.กรับ ทำนองเพลงที่ใช้ประกอบการแสดงรำมอญ บ้านพระเพลิง อำเภอบัวชุมชัย จังหวัดนครราชสีมา เป็นทำนองเพลงเร็วให้จังหวะสนุกสนาน ใช้โทนตีนำเป็นจังหวะและประกอบด้วยเครื่องดนตรีประกอบจังหวะชนิดอื่นๆ เช่น ฉาบเล็ก กรับและปี่มอญบรรเลงประกอบเพลง ในส่วนของรูปแบบเยาวชนใช้เครื่องดนตรีเพียง 2 ชิ้น คือ โทนและกรับ

ท่ารำที่สอนต่อกันมาตั้งแต่รุ่นปู่ย่า ตายาย และใช้เล่นในงานสำคัญๆ มี 2 รูปแบบ คือ รูปแบบการรำมอญแบบพิธีกรรมและรูปแบบการรำมอญของเยาวชนที่ร่วมอนุรักษ์ สืบทอดและเผยแพร่รำมอญ รูปแบบการรำมอญแบบพิธีกรรมมีทั้งหมด 4 ท่า คือ 1.ท่ารำโทน 2.ท่ากะแจ๊ะ(กระแต๊ะ) 3.ท่าม้าย่อง 4.ท่ายกไหล่ และจะเล่นวนไปเพื่อความสนุกสนาน ในรูปแบบท่ารำของกลุ่มรำมอญในงานรื่นเริง มี 2 รูปแบบ คือ กลุ่มศิลปินต้นแบบและกลุ่มเยาวชน ท่ารำของกลุ่มศิลปินต้นแบบจะมีลักษณะเหมือนกับท่ารำของรูปแบบการรำมอญในพิธีกรรม ส่วนกลุ่มเยาวชนสืบทอดและเผยแพร่รำมอญ ได้ทำการเพิ่มท่ารำการแสดงรำมอญขึ้น 2 ท่า คือ ท่าปลาไหลพันพวงและท่าออก เพื่อนำเสนอให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตการทำมาหากินของกลุ่มชาวมอญบ้านพระเพลิง

ตารางที่ 1 ตารางท่ารำรูปแบบการรำมอญในพิธีกรรม

ลำดับที่	ท่ารำ	วิธีปฏิบัติ	หมายเหตุ
1.	ท่ารำโทน 	- ปฏิบัติท่ารำโดยการดึงมือที่จับตรงชายพกขึ้นไป จากนั้นม้วนจับก่อนที่จะเปลี่ยนเป็นตั้งวง มืออีกข้างดึงลงมาจับหางระดับชายพกและย่อเท้าตามจังหวะเสียงโทน และเปลี่ยนท่าสลับอีกข้างไปเรื่อย ๆ ตามจังหวะโทน	ลักษณะการจับคล้ายรำไทย แต่แตกต่างตรงมือจับจะใช้นิ้วหัวแม่มือจับทับด้านบนของนิ้วชี้

ตารางที่ 1 ตารางทำรูปแบบการรำมอญในพิธีกรรม (ต่อ)

ลำดับที่	ท่ารำ	วิธีปฏิบัติ	หมายเหตุ
2.	ท่ากระแฉะ(กระแต๊ะ) 	- ปฏิบัติโดยวางมือทั้งสองใกล้กันอยู่ข้างลำตัวในระดับเอว จากนั้นสลับข้างไป ตามจังหวะเสียงเพลงในส่วนขอเท้าทั้งสองจะอยู่ในลักษณะเขย่งเท้าขึ้นพร้อมกันทั้งสองข้างตามจังหวะเสียงโทน ขึ้นลงทุกจังหวะ	
3.	ท่าม้าย่อง 	- ท่าม้าย่องเป็นท่าที่ทำต่อเนื่องจากท่ากระแฉะ เขย่งเท้าตามจังหวะเพลงทุกจังหวะ มือทั้งสองข้างกำมือหลวมๆ และแทงศอกทั้งสองไปด้านหลังในจังหวะที่ต้องเขย่งเท้า เปลี่ยนเอียงตามจังหวะเพลง	
3.	ท่ายกไหล่ 	- ปฏิบัติโดยการกำมือหลวมๆไว้บริเวณหัวเข็มขัดจากนั้นดึงไหล่ขึ้นตามจังหวะเพลง โดย ทำสลับซ้ายขวาตามจังหวะนับ ครั้งที่ 3 ให้ยกไหล่ขึ้น ย่ำเท้าตามจังหวะเพลงจากนั้นเขย่งเท้าครั้งที่ 3	

ตารางที่ 2 ทำร่ำรูปแบบการรำมอญในงานรื่นเริง รูปแบบของกลุ่มเยาวชน

ลำดับที่	ทำร่ำ	วิธีปฏิบัติ	หมายเหตุ
1	ทำจีบออก 	- ปฏิบัติทำร่ำโดยใช้ทำร่ำจีบคว่ำแขนตั้งไป ด้านหน้าระดับไหล่ มืออีกข้างตั้งฉากและส่งปลายมือไปด้านหลัง พร้อมกับเดินย่อเท้า 3 จังหวะ และแต่เท้าจังหวะที่ 3 จากนั้นปฏิบัติสลับอีกด้านจนจบเพลง	
2.	ทำร่ำโชน 	- ทำร่ำโชนปฏิบัติทำร่ำโดยการดึงมือที่จีบตรง ขาแยกขึ้นไป จากนั้นม้วนจีบก่อนที่จะเปลี่ยนเป็นตั้งวง มืออีกข้างตั้งลงมาจีบหางยาระดับขาแยกและย่อเท้าตามจังหวะเสียงโชน และเปลี่ยนทำสลับอีกข้างไปเรื่อย ๆ ตามจังหวะโชน	ลักษณะการจีบคล้ายรำไทย แต่แตกต่างตรงมือจีบจะใช้ นิ้วหัวแม่มือจีบ ทับด้านบนของ นิ้วชี้
3.	ทำกระแฉะ(กระแต๊ะ) 	- ทำกระแฉะ(กระแต๊ะ)ปฏิบัติโดยวางมือทั้งสอง ใกล้เคียงกันอยู่ข้างลำตัวในระดับเอว จากนั้นสลับข้างไปตามจังหวะเสียงเพลงในส่วนของการทำทั้งสองจะอยู่ในลักษณะเขย่งเท้าขึ้นพร้อมกันทั้งสองข้างตามจังหวะเสียงโชน	

ตารางที่ 2 ทำรำรูปแบบการรำมอญในงานรื่นเรึง รูปแบบของกลุ่มเยาวชน(ต่อ)

ลำดับที่	ท่ารำ	วิธีปฏิบัติ	หมายเหตุ
4.	ท่าม้าย่อง 	- ท่าม้าย่องเป็นท่าที่ทำต่อเนื่องจากท่ากระแจะ ปฏิบัติท่ารำโดยเขย่งเท้าตามจังหวะเพลงมือทั้งสอง ข้างกำมือหลวมๆ และแทงศอกทั้งสองไปด้านหลังใน จังหวะที่ต้องเขย่งเท้า เปลี่ยนเอียงตามจังหวะเพลง	
5.	ท่ายกไหล่ 	- ท่ายกไหล่ปฏิบัติโดยการกำมือหลวมๆไว้บริเวณหัว เข้มนัดจากนั้นตั้งไหล่ขึ้นตามจังหวะเพลงโดย ทำ สลับซ้ายขวาตามจังหวะนับ ครั้งที่ 3 ให้ยกไหล่ขึ้น ย่ำเท้าตามจังหวะเพลง 1 2 3 เขย่งเท้าครั้งที่ 3	
6.	ท่าปลาไหลพันพวง 	- ท่าปลาไหลพันพวงปฏิบัติท่ารำโดยผู้แสดงชายและ หญิงจะสมมติตัวเองคล้ายกับปลาไหลตัวผู้ตัวเมีย ที่ กำลังใช้ลำตัวพันกันอยู่เพื่อเกี่ยวพาราสี ผู้ชายจับ ปลายมือผู้หญิงทั้งสองมือและย่ำเท้า 3 จังหวะสลับ ไปแตะเท้าอีกด้าน	

การตั้งชื่อท่ารำมอญพระเพลิง อำเภอปรางค์ชัย จังหวัดนครราชสีมา มีท่ารำที่เป็นเอกลักษณ์อยู่ 4 ท่าโดยการตั้งชื่อ
ท่ารำ มาจากจังหวะเพลงที่บรรเลงและมาจากลักษณะของท่ารำมอญที่ปฏิบัติ 1.การตั้งชื่อท่ารำตามจังหวะเพลง เช่น ท่ารำ
โตนมีเสียงโตน ประกอบเป็นจังหวะ ปะโตนโตน ปะโตนโตน 2.การตั้งชื่อท่ารำตามลักษณะของท่ารำที่ปฏิบัติ เช่น ท่ายกไหล่
ขั้นตอนการแสดง ในการแสดงรำมอญรูปแบบพิธีกรรมเป็นขั้นตอนการเตรียมความพร้อมก่อนถึงวันแสดงจริง เป็น
ช่วงการฝึกซ้อมและจัดเตรียมเครื่องเช่นสังเวยตามประเพณีโบราณที่ปฏิบัติสืบต่อกันมาของคนในกลุ่มชาวมอญบ้านพระเพลิง
โดยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน 1.ขั้นฝึกซ้อมการแสดง เมื่อมีงานการแสดงที่ต้องรวมกลุ่มกันของคนในชุมชนมอญบ้านพระเพลิง

ในช่วงเวลาพบคำหลังจากที่ชาวบ้านกลับจากไร่จากนาผู้นำของชุมชนที่เป็นผู้เฒ่าผู้แก่ที่ทุกคนเคารพนับถือจะตีโหมเป็นจังหวะดนตรี เพื่อเรียกให้กลุ่มที่เป็นคนรำมอญบ้านพระเพลิงมาประชุมเพื่อบริการงานและฝึกซ้อมการแสดงกัน 2.ชั้น จัดเตรียมเครื่องสังเวยและทำพิธี เพื่อนำมาเซ่นไหว้ทำพิธีขอขมาและขอพรจากหลวงปู่ฉิมซึ่งเป็นพระชาวมอญที่อพยพมาอยู่บ้านพระเพลิงมีผู้คนหลายพื้นที่ให้ความศรัทธาเลื่อมใสในความสามารถและเป็นพระนักปฏิบัติโดยแท้จริงเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของกลุ่มชาวมอญในหมู่บ้านพระเพลิง 3.ชั้นแสดงเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุดในการแสดงรำมอญบ้านพระเพลิง อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา ทุกช่วงพิธีการที่สำคัญในรูปแบบการแสดงแบบพิธีกรรม ผู้แสดงทุกคนต้องมานั่งร่วมทำพิธีกับผู้ทำพิธีเพื่อความเป็นสิริมงคลกับตนเองและเพื่อบอกกล่าวสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในจุดประสงค์ของการแสดงครั้งนี้ เมื่อเสร็จพิธีจึงทำการแสดงรำมอญตามรูปแบบ ส่วนขั้นตอนการแสดงรำมอญในรูปแบบงานรื่นเริง จะมีการฝึกซ้อมเหมือนกับการแสดงรำมอญในพิธีกรรมจะแตกต่างกันเพียงวิธีการนัดหมายการฝึกซ้อมที่เปลี่ยนไปตามความทันสมัยของโลกยุคใหม่ที่ทุกคนสามารถใช้เครื่องมือสื่อสารส่งต่อหากันได้ และช่วงการแสดงจะแสดงหลังจากประธานในพิธีของงานเทศกาลต่างๆ ได้กล่าวเปิดงานเรียบร้อยแล้วหรือตามกำหนดการของการจัดงานนั้นๆ

สถานที่ลักษณะของสถานที่ที่ใช้ในการจัดการแสดงรำมอญพระเพลิง อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา คือ บริเวณที่เป็นลานกว้างของการจัดงาน เวทีการแสดงที่ยกพื้นสูง

โอกาสที่ใช้ในการแสดงรำมอญมีทั้ง 2 โอกาส คือ ในรูปแบบการแสดงในพิธีกรรมเป็นการจัดแสดงเพื่อแก้บนของครอบครัวที่มีสมาชิกเป็นชาวมอญ เพราะเชื่อว่าถ้านำรำมอญมาถวายวิญญาณของบรรพบุรุษที่เป็นชาวมอญจะทำให้ครอบครัวเจริญก้าวหน้าและได้รับในสิ่งที่ตนเองปรารถนาและรูปแบบรำมอญในงานรื่นเริง ให้มีรำมอญแสดงเพื่อความบันเทิง มักมีในงานวัดเพื่อหารายได้บำรุงศาสนา งานประเพณีสำคัญตามนักขัตฤกษ์ งานเฉลิมฉลองต่างๆ ที่ชาวบ้าน วัด รัฐ หรือหน่วยราชการ

ปัจจัยที่ส่งผลให้มีการอนุรักษ์ ส่งเสริมและสืบทอดการรำมอญพระเพลิง อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมาปัจจัยในการอนุรักษ์ ส่งเสริมและเผยแพร่เป็นสาเหตุหลักสำคัญที่ส่งผลให้รำมอญบ้านพระเพลิง อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน มีการอนุรักษ์ ถูกสนับสนุนให้มีการส่งเสริมและนำออกมาเผยแพร่สู่สายตาบุคคลในท้องถิ่น สาเหตุที่ทำให้การแสดงรำมอญยังคงดำรงอยู่คู่กับวัฒนธรรม ประเพณีทั้ง 2 วัฒนธรรมของชาวมอญและวัฒนธรรมของชาวโคราช มีอยู่ 4 ปัจจัย

1.ปัจจัยด้านศิลปวัฒนธรรม	2.ปัจจัยด้านคนในชุมชน
3.ปัจจัยด้านสถานศึกษาในชุมชน	4.ปัจจัยด้านนโยบายรัฐ

อภิปรายผล

การวิจัยที่ได้รับจากการศึกษาและวิเคราะห์ การแสดงรำมอญพระเพลิง จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ความเป็นมาของรำมอญพระเพลิง จังหวัดนครราชสีมา ชาวมอญได้อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ที่ อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นพื้นที่ของกลุ่มชาวอีสาน ที่มีความมั่นคงและเข้มแข็งทางวัฒนธรรม ทั้งด้านความเป็นอยู่ การกิน ภาษาพูด การแต่งกาย การละเล่น วัฒนธรรมประเพณีและรวมไปถึงศิลปวัฒนธรรมด้านการแสดงของชาวอีสาน ที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของคนในภูมิภาคอย่างหนาแน่น แต่การรำมอญก็ได้เข้าไปมีบทบาทในด้านวัฒนธรรมการแสดงในบ้านพระเพลิง อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา และจะพบว่า การแต่งกายของการรำมอญมีการพัฒนาไปจากเดิมโดยที่ใช้การนุ่งผ้าซิ่นกรอมเท้า เปลี่ยนเป็นสวมเสื้อแขนโยง(เสื้อแขนกุด)และนุ่งโจงกระเบน มีผ้าสไบพาดที่ไหล่ มีความคล้ายตามลักษณะการแต่งกายของคนในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา รวมถึงดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงรำมอญ คือโหม ซึ่งเป็นเครื่องดนตรีที่พบเห็นและขึ้นชื่อว่าเป็นเครื่องดนตรีของจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมของทรวงคุณ จันทจร(2556, น. 36) กล่าวว่า การที่วัฒนธรรมมีความเจริญและมีแหล่งเดียว ความเจริญได้แพร่กระจายไปยังส่วนอื่นได้นั้น จำเป็นต้องยึดหลักว่าวัฒนธรรม คือ ความคิดและพฤติกรรมที่ติดตัวบุคคลไปถึงที่ได้วัฒนธรรมก็จะแพร่กระจายไปนั้น การรำมอญของกลุ่มชาวมอญในบ้านพระเพลิง ตำบลนกออก อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา

จากการศึกษา รำมอญพระเพลิง จังหวัดนครราชสีมา นอกจากผู้วิจัยจะพบประวัติความเป็นมา รูปแบบการรำมอญ และองค์ประกอบที่ใช้ในการแสดงตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยแล้วนั้น ยังเห็นคุณค่าในการแสดงและการอยู่ร่วมกันของ 2 วัฒนธรรมที่ขับเคลื่อนไปอย่างสวยงามและยึดเหนี่ยวจิตใจคนในชุมชนให้ดำเนินไปอย่างมีวัฒนธรรม

ข้อเสนอแนะ

1. การแสดงรำมอญพระเพลิงในปัจจุบันเป็นที่รู้จักเพียงบางกลุ่ม ควรได้รับการสนับสนุน ส่งเสริมและอนุรักษ์รำมอญของชาวบ้านพระเพลิง อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา จากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนอย่างต่อเนื่อง จัดลงในหลักสูตรท้องถิ่นของสถานศึกษา มีวิทยากรให้ความรู้เพิ่มเติมสำหรับผู้สนใจ
2. งานวิจัยเล่มนี้เป็นการรวบรวมความเป็นมา องค์ประกอบ และรูปแบบการแสดงรำมอญพระเพลิง อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา จึงควรมีการศึกษารำมอญประเภทนี้ที่ปรากฏการแสดงอยู่เพื่อเป็นแนวทางหาความรู้เพิ่มเติม แสวงหาความรู้ใหม่ๆ ในด้านอื่นๆ จึงควรนำประเด็นนี้มาเป็นประเด็นในการศึกษาการวิจัยต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมศิลปากร. (2542) วัฒนธรรมพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญา จังหวัดนครราชสีมา. : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- เฉลิมศักดิ์ พิกุลศรี (2539), วัฒนธรรมปี่พาทย์มอญ ในที่ระสังงานดนตรีไทยอุดมศึกษา ครั้งที่ 27 ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ทรงคุณ จันทจร. (2556) คุณค่าอัตลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นกับการนำมาประยุกต์เป็นผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พงษ์ศิริ ศิลปบรรเลง. (2540) เพลงรำมอญของเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี : ปริญญาโท สาขามนุษยดุริยางควิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.